

Romuald Szymczak

Informacja na temat greckiego systemu gwarantowania depozytów

1. Informacje ogólne

Instytucja gwarantowania depozytów w Grecji (The Hellenic Deposit Guarantee Fund) rozpoczęła działalność we wrześniu 1995 roku, na mocy ustawy 2324/95, zmienionej ustawą 2832/2000. Od 16 lutego 2009 r. instytucja ta decyzją Parlamentu Greckiego (ustawa 3746/2009) otrzymała nowy, rozszerzony zakres działalności i została przemianowana na Grecki Fundusz Gwarantowania Depozytów i Produktów Inwestycyjnych (The Hellenic Deposit and Investment Guarantee Fund - HDIGF).

HDIGF ma osobowość prawną, podlegając przepisom prawa prywatnego i nadzorowany jest przez Ministra Gospodarki Grecji. HDIGF jest instytucją gwarantowania depozytów typu *pay box*. Nie podejmuje działań pomocowych o charakterze zapobiegawczym, ani naprawczym w greckim systemie bankowym.

HDIGF jest członkiem Europejskiego Forum Gwarantów Depozytów (EFDI), natomiast nie przystąpił do Międzynarodowego Stowarzyszenia Gwarantów Depozytów (IADI).

Obecnie członkami HDIGF jest 37 instytucji kredytowych, w tym 17 greckich banków komercyjnych i inwestycyjnych, 16 banków spółdzielczych oraz 4 oddziały banków zarejestrowanych poza Unią Europejską (Bank of America, Kedr Close Joint Stock Company Commercial Bank, Bank Saderat Iran oraz T.C. Ziraat Bankasi A.S). 13 instytucji kredytowych, będących członkami Funduszu uczestniczy jednocześnie w systemie gwarantowania produktów inwestycyjnych (w tym 12 banków komercyjnych i jeden bank spółdzielczy).

Do września 2011 roku członkiem HDIGF był Polbank EFG, jako oddział greckiego banku EFG Eurobank Ergasias S.A. Po przekształceniu tego banku w bank krajowy, Polbank EFG został objęty polskim systemem gwarantowania depozytów.

2. Organy decyzyjne

Organem decyzyjnym HDIGF jest ośmioosobowa Rada Dyrektorów, której przewodniczącym jest jeden z wiceprezesów banku centralnego Grecji. Pozostałych siedmiu członków Rady delegują: bank centralny (dwóch), Ministerstwo Gospodarki (jednego) oraz Stowarzyszenie Banków Greckich (czterech). Kadencja członków Rady trwa pięć lat, a formalnego mianowania jej składu dokonuje Minister Gospodarki. Rada Dyrektorów wybiera ze swojego grona jednego wiceprezesa. Rada sprawuje zarówno nadzór nad działalnością HDIGF, jak również kieruje pracami Funduszu oraz reprezentuje go na zewnątrz.

Przewodniczącym Rady Dyrektorów HDIGF jest od 30 lipca 2008 r. Pani Eleni D. Dendrinou-Louri.

Bieżącymi pracami biura Funduszu kieruje dyrektor, który powoływany jest przez Radę Dyrektorów. Osoba ta jest oddelegowywana z banku centralnego Grecji. Od lipca 2010 roku funkcję tę sprawuje Anna Th. Paxinou.

Urząd HDIGF jest instytucją małą, zatrudniającą łącznie z dyrektorem 15 pracowników.

3. Zakres gwarancji depozytów

Fundusz gwarantuje wkłady na rachunkach w instytucjach kredytowych licencjonowanych w Grecji osobom fizycznym i prawnym, o ile nie znajdują się na liście wyłączeń spod gwarancji określonych ustawowo.

Gwarancjami objęte są depozyty wraz z odsetkami wg stanu na dzień zawieszenia działalności banku do maksymalnej, łącznej wysokości 100.000 EUR u każdego członka Funduszu. Do tej wysokości gwarancje obejmują 100% przedmiotowej kwoty. Gwarantowane są zarówno depozyty w euro, jak i w walutach obcych. W przypadku wspólnych rachunków dwóch lub więcej osób, każda z nich uprawniona jest do zwrotu środków w wysokości do 100.000 EUR. Podwyższenie maksymalnego poziomu gwarancji z dotychczasowych 20.000 EUR do 100.000 EUR nastąpiło w listopadzie 2008 r. z mocą od 1 stycznia 2009 r., jako odpowiedź na zaburzenia na rynkach finansowych i obawy deponentów o bezpieczeństwo lokat. Nowy pułap miał obowiązywać tylko przez trzy lata, tj. do końca 2011 roku. Jednakże z uwagi na konieczność dostosowania zasad gwarantowania depozytów w Grecji do przepisów Dyrektywy Unii Europejskiej 2009/14/WE z 11 marca 2009 r., limit ten obowiązuje bezterminowo.

Wyłączeniu spod gwarancji podlegają depozyty skarbu państwa i urzędów administracji centralnej, rządowej administracji szczebla regionalnego i lokalnego, instytucji finansowych, firm ubezpieczeniowych i funduszy inwestycyjnych. Wyłączone są również depozyty podmiotów prawnych, wchodzących w skład tej samej, co przedmiotowa instytucja kredytowa, grupy przedsiębiorstw.

Ponadto, gwarancjami nie są objęci menadżerowie instytucji kredytowych, członkowie ich zarządów, osoby posiadające co najmniej 5% udziałów z prawem głosu, osoby dokonujące audytu instytucji kredytowej, a także osoby sprawujące podobne funkcje w innych podmiotach prawnych wchodzących w skład tej samej grupy przedsiębiorstw. Wyłączone spod gwarancji są również depozyty bliskich krewnych do drugiego stopnia pokrewieństwa włącznie, małżonkowie osób wskazanych powyżej, a także osoby trzecie działające w ich imieniu.

Gwarancje nie obejmują certyfikatów depozytowych, zobowiązań wynikających z transakcji repo, obligacji wyemitowanych przez przedmiotową instytucję kredytową i zobowiązań wynikających z przyjęcia weksli własnych. Świadczenia nie przysługują również w odniesieniu do środków pochodzących z transakcji związanych z praniem brudnych pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu.

4. Zakres gwarancji produktów inwestycyjnych

Od lutego 2009 roku HDIGF administruje również systemem ochrony inwestorów. System ten obejmuje produkty inwestycyjne oferowane przez banki, niebędące uczestnikami alternatywnego systemu ochrony inwestorów prowadzonego przez Ateńską Giełdę Papierów Wartościowych (do którego z kolei należą banki, których akcje znajdują się w obrocie giełdowym). Ochroną objęte są takie produkty, jak instrumenty finansowe zarządzane w imieniu klienta, portfele inwestycyjne, tytuły egzekucyjne, zlecenia finansowe realizowane przez daną instytucję finansową, subskrypcje na zakup instrumentów finansowych. Maksymalna wysokość ubezpieczenia wynosi 30.000 EUR bez względu na liczbę rachunków, liczbę produktów inwestycyjnych i walutę.

Zakres wyłączeń spod gwarancji jest podobny do obowiązującego w przypadku gwarantowania depozytów.

5. Zasady wypłaty środków gwarantowanych

Procedura związana z uruchomieniem wypłaty środków gwarantowanych rozpoczyna się postanowieniem sądu, bądź formalną decyzją banku centralnego Grecji o niewypłacalności danej instytucji kredytowej wobec swoich klientów.

Zgodnie z wprowadzonymi do greckiego porządku prawnego zapisami Dyrektywy 2009/14/EU, HDIGF zobowiązany jest do wypłaty sumy depozytów gwarantowanych w ciągu 20 dni roboczych od ogłoszenia niedostępności środków. Termin ten może być wydłużony o kolejne 10 dni roboczych.

W przypadku gwarancji produktów inwestycyjnych wypłata środków gwarantowanych następuje w okresie trzech miesięcy. W uzasadnionych przypadkach okres ten może być wydłużony o jeden trzymiesięczny okres (tj. maksymalnie do 6 miesięcy).

Roszczenia wobec HDIGF o wypłatę środków wygasają po pięciu latach od momentu rozpoczęcia procedury.

Przy wyliczaniu kwoty należnej deponentowi nadal dokonywana jest kompensata należności z zobowiązaniami wobec danej instytucji kredytowej.

Wypłata gwarancji zarówno depozytów, jak i produktów inwestycyjnych następuje zawsze w euro.

6. Źródła finansowania i zasoby finansowe HDIGF

Kapitał początkowy greckiego funduszu gwarantowania depozytów i produktów inwestycyjnych wynosił ok. 8,8 mln EUR i został wpłacony w 1995 r. w 60% przez Bank Grecji, a w pozostałych 40% przez instytucje członkowskie należące do Stowarzyszenia Banków Greckich. Ponadto źródłem finansowania HDIGF są jednorazowe opłaty wnoszone przez nowych członków Funduszu, coroczne składki członkowskie, a także przychody z tytułu odsetek.

Wpłaty wnoszone przez nowych członków systemu stanowią równowartość takiej części zgromadzonych przez fundusz środków, która będzie odpowiadać udziałowi procentowemu funduszy własnych przystępującej instytucji w łącznej sumie funduszy własnych dotychczasowych członków HDIGF.

Coroczne składki członkowskie naliczane są od wielkości zgromadzonych przez daną instytucję kredytową depozytów i od końca 2008 roku zostały pięciokrotnie podwyższone, jako wynik również pięciokrotnego wzrostu maksymalnego poziomu gwarancji.

Stawka składki jest silnie regresywna i powoduje, iż największe instytucje kredytowe wnoszą proporcjonalnie dużo niższe składki, niż instytucje małe. Ich poziom w latach 2009-2012 nie ulegał zmianie. Niewielkim modyfikacjom podlegały jedynie granice przedziałów wielkości depozytów.

Aktualna wysokość corocznych składek na rzecz HDIGH	
Wielkość depozytów w mln EUR	Wysokość składki w procentach
0 – 600,9	0,6250
600,91 – 2.995	0,6000
2.995,01 – 8.852	0,5875
8.852,01 – 20.882	0,1025
Ponad 20.882	0,0125

W ten sposób wyliczona stawka jest następnie przemnażana przez wskaźnik określający poziom generowanego przez daną instytucję ryzyka. Waha się on między 0,9 a 1,1 i wyliczany jest na podstawie kryteriów regulacyjnych o charakterze zarówno ilościowym, jak i jakościowym (np. poziom współczynnika adekwatności kapitałowej, efektywność systemu kontroli wewnętrznej). Wskaźnik ten wyliczany jest na podstawie danych otrzymywanych od banku centralnego Grecji.

Składka roczna płatna jest w dwóch równych ratach, w pierwszym dniu roboczym października i kwietnia.

Jedna piąta zebranych w powyższy sposób składek rocznych zasila zasoby kapitałowe HDIGF (tzw. podstawowy fundusz depozytowy), natomiast pozostałe 80% księgowane jest na oddzielnym funduszu uzupełniającym (ang. supplementary deposit cover fund), który pozostaje w zarządzaniu przez członkowskie instytucje kredytowe. Fundusz ten został utworzony pod koniec 2008 r., na mocy znowelizowanej ustawy o systemie gwarantowania depozytów. Środki zgromadzone na tym rachunku wraz z narosłymi odsetkami, traktowane są nadal jako proporcjonalna własność instytucji kredytowych uczestniczących w systemie.

HDIGF jest uprawniony, w wypadku niewystarczającej kwoty zgromadzonych środków, wystąpić do instytucji członkowskich o dokonanie dodatkowych wpłat do Funduszu. Wpłaty takie nie mogą jednak przekroczyć trzykrotności ostatniej rocznej składki członkowskiej.

Środki finansowe będące w dyspozycji Funduszu inwestowane są w jednej piątej w skarbowe papiery wartościowe, a w czterech piątych w lokaty terminowe otwierane w bankach należących do systemu.

Wg stanu na 31 grudnia 2011 roku fundusz grecki dysponował **2,3 mld EUR**, co odpowiadało **2,2%** sumy depozytów objętych gwarancjami. Z tej kwoty 1,17 mld EUR to środki zarządzane przez HDIGF w ramach podstawowego funduszu gwarancyjnego, natomiast 1,13 mld EUR to zasoby funduszu uzupełniającego. Wielkość zgromadzonych funduszy byłaby większa, gdyby nie kredyt udzielony w 2011 roku bankowi centralnemu Grecji, będącemu instytucją odpowiedzialną za przeprowadzanie postępowań naprawczych i likwidacyjnych instytucji kredytowych w tym kraju. Bank Grecji otrzymał od HDIGF kredyt ze środków zgromadzonych w funduszu podstawowym i uzupełniającym w wysokości ponad 1,31 mld EUR. Środki te zostały przeznaczone na pokrycie kosztów postępowań w odniesieniu do trzech banków komercyjnych i trzech banków spółdzielczych.

Jednocześnie w HDIGF został utworzony oddzielny fundusz na postępowania naprawcze i likwidacyjne. W chwili obecnej fundusz nie dysponuje żadnymi środkami, ponieważ Ministerstwo Finansów nie podjęło jeszcze decyzji o wysokości składki obciążającej instytucje finansowe na ten cel.

W 2009 roku HDIGF utworzył oddzielny fundusz, z którego mogłyby być w przyszłości pokrywane koszty ewentualnych wypłat gwarancji produktów inwestycyjnych (*Investment Cover Scheme Fund*). Składają się na niego wpłaty roczne od tych instytucji kredytowych, które świadczą usługi objęte gwarancją produktów inwestycyjnych. Wg stanu na 31 grudnia 2011 roku w funduszu tym zgromadzonych zostało 177,1 mln EUR.

7. Dane kontaktowe

The Hellenic Deposit and Investment Guarantee Fund

6 Amerikis Str.

10672 Athens, Greece

Strona internetowa: www.hdigf.gr.

Telefon: 00 30 210 363 99 33 lub 336 354 33

Faks: 00 30 210 363 55 82

E-mail: info@hdigf.gr

8. Syntetyczne porównanie cech polskiego i greckiego systemu gwarantowania depozytów

	Polski system gwarantowania depozytów	Grecki system gwarantowania depozytów
Realizowane funkcje	Gwarantowanie depozytów oraz działalność pomocowa	Gwarantowanie depozytów i produktów inwestycyjnych Administrowanie funduszem resolution
Limity gwarancyjne	100.000 EUR w 100%	Depozyty: 100.000 EUR Produkty inwestycyjne: 30.000 EUR
Maksymalna wypłata	100.000 EUR	100.000 EUR
Kompensacja z zobowiązaniami	NIE	TAK
Wyłączenia spod gwarancji		
Instytucje finansowe wskazane w art. 4 (5) Dyrektywy 2006/48/WE	TAK	TAK
Firmy ubezpieczeniowe	TAK	TAK
Rząd i administracja centralna	TAK	TAK
Władze samorządowe	NIE	NIE
Banki	TAK	TAK
Fundusze inwestycyjne	TAK	TAK
Fundusze emerytalne	TAK	TAK
Kadra zarządzająca	TAK	TAK
Akcjonariusze banku	TAK	TAK
Bliscy osób odpowiedzialnych	NIE	TAK
Inne przedsiębiorstwa w tej samej grupie	NIE	TAK
Podmioty nieuprawnione do sporządzania uproszczonych sprawozdań finansowych	NIE	NIE
Depozyty nieimienne	TAK	TAK
Depozyty przyjmowane na indywidualnych warunkach, które przyczyniły się do upadłości banku	NIE	TAK
Dłużne papiery wartościowe emitowane przez bank	TAK*	TAK
Depozyty inne, niż w walutach EOG	NIE	NIE
Depozyty związane z praniem pieniędzy	TAK	TAK

*/ gwarancjami objęte są bankowe papiery wartościowe emitowane na podstawie prawa bankowego

Podstawowe różnice między działającym w Polsce Bankowym Funduszem Gwarancyjnym, a Greckim Funduszem Gwarantowania Depozytów i Produktów Inwestycyjnych są następujące:

- HDIGF obok gwarantowania depozytów jest odpowiedzialny za gwarantowanie produktów inwestycyjnych;
- Funkcje systemu greckiego ograniczają się do działalności gwarancyjnej i nie obejmują zadań związanych z działalnością pomocową dla banków;
- Przy wyliczaniu kwoty należnej deponentowi dokonywana jest kompensata należności z zobowiązaniami wobec danej instytucji kredytowej;
- Wysokość składki rocznej płaconej przez instytucje członkowskie na rzecz HDIGF uzależniona jest od sumy zgromadzonych w danej instytucji depozytów i ma charakter regresywny oraz uwzględnia generowany przez nie poziomy ryzyka;
- W systemie greckim obowiązuje opłata początkowa, którą wnoszą instytucje przystępujące do systemu.

Warszawa, 6 września 2012 r.